

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

5.11.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@minedu.fi,
verkko@minedu.fi

Viite OKM096:00/2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Lausunnot pyydetään toimittamaan ministeriöön 17.11.2014 mennessä.

Vantaan kaupungin lausunto

Hallitusohjelman mukaan, kuten lakiesityksessä todetaan, toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja yleissivistävän koulutuksen rahoitusta ja rakennetta uudistetaan vuoteen 2017 mennessä. Järjestämisverkkoa kokoamalla ja rahoitusjärjestelmän muutoksella on tarkoitus tehostaa toisen asteen koulutusta ja siten saada toteutettua toisen asteen koulutukselle asetetut suuret säästötavoitteet. Samanaikaisesti ollaan uudistamassa lukioiden opetussuunnitelmaa, samoin yo-kirjoitusten sähköistäminen ja ammatillisen tutkinnon uudistus ovat meneillään. Nämä kaikki uudistukset kytkeytyvät kiinteästi järjestämisverkon ja rahoitusjärjestelmien uudistamiseen. Näiden kaikkien kokonaisvaikutusten arviointi on tässä vaiheessa vaikeaa.

Vantaan kaupungin ylläpitämä toisen asteen oppilaitosverkko vastaa jo nyt niitä tavoitteita, joita lakiesityksessä on toisen asteen järjestäjäverkolle asetettu. Vantaan kaupunki yhdisti vuonna 1999 ammatilliset oppilaitoksensa yhdeksi monialaiseksi oppilaitokseksi. Järjestämisluvan mukainen opiskelijamäärä on 2900 lisättynä aikuiskoulutuksella ja oppisopimuskoulutuksella. Lukioverkkoa on Vantaalla kehitetty 2000-luvulla siten, että yhdeksästä suomenkielisestä päivälukiosta on muodostettu viisi päivälukiota, joista kahdessa on yli 1000 opiskelijaa. Yhteensä opiskelijoita näissä lukioissa on 3660. Lisäksi Vantaalla toimii ruotsinkielinen lukio, suomenkieliset aikuislukio ja etälukion linja.

Oppilaitosverkkoa tehostamalla Vantaan kaupunki ei pysty saamaan aikaan toisen asteen koulutukseen kohdistettuja säästöjä, jos halutaan, että toisen asteen koulutukselle laeissa esitetyt muut tavoitteet saavutetaan. Koulutustakuu on Vantaalla ollut strategisena tavoitteena 2000-luvun alusta alkaen. Sen toteuttamisessa on onnistuttu hyvin. Lukiokoulutuksessa Vantaa on yksi harvoista koulutuksen järjestäjistä, joka on pystynyt järjestämään lukiokoulutuksensa

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

5.11.2014

yksikkö hinnalla johtuen erityisesti tehokkaasta lukioverkosta. Koulutuksen laatu on kuitenkin pystytty pitämään hyvänä.

Laki lukiolain muuttamisesta

Lakiehdotuksen tavoitteena on koulutusverkon kokoaminen ja siten oppilaitosyksikköjen vähentäminen. Tavoite voi johtaa siihen, että jos pieniä lukioita lopetetaan esim. Uudellamaalla, se luo paineita pääkaupunkiseudulla lukiokoulutuksen aloituspaikkoihin. Vaarana on, että kunnan omat peruskoulun päättävät eivät pääse lukiokoulutukseen. Peruskoulun päättävien ikäluokat ovat Vantaalla nyt alimmillaan vuoteen 2017 asti, minkä jälkeen niiden koko alkaa kasvaa. Järjestämisluvien myönnettäessä tulee siis arvioida vaikutuksia alueen muihin koulutuksen järjestäjiin, jos järjestämisluvien ja siten lukioita häviää pääkaupunkiseudun ympäristökunnista.

Järjestämisluvan myöntämisessä otettaisiin lakiehdotuksen mukaan huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tuloksellisuus. Lukiokoulutukseen tulee kehittää toimivat laatu-/arviointikriteerit, joita voitaisiin hyödyntää toiminnan arvioinnissa.

Lakiehdotuksen mukaan järjestämisluvassa määrättäisiin edelleen erityisestä koulutustehtävästä. Tärkeää on, että erityistehtävän hakeminen ja päätösten perustelut tulevat nykyistä läpinäkyvämmäksi. Erityistä koulutustehtävää hoitavien lukioiden järjestämisluvien säilymisestä ja mahdollisesti uusista luvista tulisi tehdä yksiköittäin valtakunnallinen arviointi. Erityisen koulutustehtävän saaneiden, arvioinnin perusteella tehtävää aktiivisesti hoitavien lukioiden asema ja toimintaedellytykset tulisi turvata niin tuntijaon kuin taloudellisten resurssienkin avulla. Huolestuttavaa on, että vuonna 2016 erityisen koulutustehtävän rahoitus puolitetaan, mikä vähentää kokonaisrahoitusta n. 6 miljoonaa euroa, josta valtionosuutta on 1,5 M€.

Ruotsinkielinen lukiokoulutus

Lakiesityksen mukaan tavoitteena on mm., että kaikilla nuorilla on mahdollisuus lähialueellaan laadukkaaseen koulutukseen ja että järjestäjä- ja ylläpitäjäverkon rakenteellisessa kehittämisessä otetaan huomioon myös valtakunnalliset koulutustarpeet ja turvataan monipuolinen koulutustarjonta myös ruotsiksi.

Järjestämisluvassa tulotaisiin määräämään opetuskieli, joka on joko suomi tai ruotsi. Koulutustarvetta arvioitaessa lakiehdotuksen mukaan on keskeistä, että koulutus palvelee laajaa aluetta ja sillä on riittävä väestö- ja opiskelijapohja. Ruotsinkielinen lukio on Vantaalla ainoa ruotsinkielinen toisen asteen oppilaitos. Vantaalaisten lisäksi lukioon hakeudutaan mm. Hyvinkäältä, Riihimäeltä, Nurmijärveltä, Tuusulasta ja Keravalta, joissa ei ole ruotsinkielistä lukiota. Lukio tarjoaa siten koulutusta yhtä kuntaa laajemmalle alueelle, kuten järjestämisverkolle asetetuissa tavoitteissa on

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

5.11.2014

kirjattu. Ruotsinkielisten lukioiden järjestämisverkon opiskelijapohjaa arvioitaessa tulee huomioda, että väestöpohja jää vähäiseksi johtuen ruotsinkielisten määrästä ja että ruotsinkielisissä oppilaitoksissa opiskelee myös muita kuin ruotsinkielisiä.

Vahvoille koulutuksen järjestäjille, kuten isoille kaupungeille, tulee myöntää oma järjestämislupa kummallekin opetuskielille tai yhteinen järjestämislupa, joka sisältää oikeuden järjestää koulutusta kummallakin kielellä. Luvan haltija päättäisi, miten järjestää hallinnon, kuitenkin niin, että ruotsinkielinen ja suomenkielinen olisivat selkeästi omia toimintoja.

Muu huomio liittyen opiskelijaksi hakeutumiseen: OpMA opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa

2 §:n 2 mom: *Jos samalla koulutuksen järjestäjällä on useita oppilaitoksia, sovelletaan 1 momentissa mainittuja perusteita erikseen kunkin oppilaitoksen osalta. Mikäli opiskelija ei tule valituksi haluamaansa lukioon, koulutuksen järjestäjä voi tarjota hänelle aloituspaikkaa muusta lukiostaan tai jonkin toisen koulutuksen järjestäjän lukiosta, jos koulutuksen järjestäjät ovat asiasta sopineet.*

- Tämä kohta on ristiriitainen sen kanssa, että saman asetuksen 2 §:n ja 3 §:n mukaan opiskelijat otetaan koulutukseen perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen perusteella sekä mahdollisten pääsy- ja soveltuvuuskokeiden tulosten perusteella paremmuusjärjestyksessä.
- Esityksemme on, että 2 momentin jälkimmäinen virke tulisi asetuksesta poistaa.

Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Lakiehdotusten mukaan ammatilliselle peruskoulutukselle ja ammatilliselle aikuiskoulutukselle myönnettäisiin jatkossakin kaksi lupaa. Lisäksi oppisopimuskoulutuksen järjestäminen arvioitaisiin erikseen. Monialaiselle oppilaitokselle, joka järjestää kattavasti ammatillisen koulutuksen eri muotoja, yksi järjestämislupa tukisi lakiesityksen tavoitteiden mukaisesti kohdentamaan joustavasti koulutustarjontaa koulutustarpeen mukaisesti. Jos järjestämislupia tullaan myöntämään erikseen ammatilliseen peruskoulutukseen ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen, tulee järjestämislupien olla sellaisia, että ne mahdollistavat joustavan koulutuksen järjestämisen koulutusmuodosta riippumatta.

Oppisopimuskoulutus sisältyy lakiin aikuiskoulutuksesta. Oppisopimusta on viime vuosina kehitetty myös nuorille ja peruskoulun päättävälle sopivaksi koulutukseksi. Lainsäädännön ja järjestämislupien tulee jatkossakin edistää oppisopimuskoulutusta monimuotoisena, myös nuorten ammatillisen koulutuksen järjestämismuotona.

Kaiken kaikkiaan järjestämislupien tulee mahdollistaa riittävä päätösvalta koulutuksen järjestäjillä järjestää koulutusta alueen tarpeista käsin. Kunnat rahoittavat toisen asteen koulutuksesta 58,11 %. Jos huomioidaan

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

5.11.2014

ammattikorkeakoulujen valtionosuusuudistuksen kautta tuleva kuntarahoituksen lisäosuus, on kunnan osuus rahoituksesta noin 70 %. Tiukka valtiovallan ohjaus ei johda parhaaseen lopputuloksen tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttaminen

Vantaan kaupungilla ei ole huomauttamista lain muuttamiseen.

Lausunnon keskeinen sisältö

- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja yleissivistävän koulutuksen rahoitusjärjestelmän ja rakenteen uudistamisen rinnalla ollaan uudistamassa lukioiden opetussuunnitelmaa ja yo-kirjoituksia sekä ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmää. Näiden kaikkien kokonaisvaikutusten arviointi on tässä vaiheessa vaikeaa.
- Vantaan kaupungin ylläpitämä toisen asteen oppilaitosverkko vastaa jo nyt niitä tavoitteita, joita lakiesityksessä on toisen asteen järjestäjäverkolle asetettu. Näin ollen oppilaitosverkkoa tehostamalla Vantaan kaupunki ei pysty saamaan aikaan toisen asteen koulutukseen kohdistettuja säästöjä, jos halutaan, että toisen asteen koulutukselle laeissa esitetyt muut tavoitteet saavutetaan.
- Lukiokoulutuksen järjestämislupia myönnettäessä tulee arvioida vaikutuksia alueen muihin koulutuksen järjestäjiin. Jos järjestämislupia ja siten lukioita on häviämässä pääkaupunkiseudun ympäristökunnista, se luo paineita pääkaupunkiseudun opiskelijapaikkoihin.
- Lukiokoulutukseen tulee kehittää toimivat laatu-/arviointikriteerit, joita voitaisiin hyödyntää toiminnan arvioinnissa.
- Tärkeää on, että lukiokoulutuksen erityistehtävän hakeminen ja päätösten perustelut tulevat nykyistä läpinäkyvämmäksi. Erityistä koulutustehtävää hoitavien lukioiden järjestämislupien säilymisestä ja mahdollisesti uusista luvista tulisi tehdä yksiköittäin valtakunnallinen arviointi.
- Ruotsinkielisten lukioiden järjestämisverkon opiskelijapohjaa arvioitaessa tulee huomioida, että väestöpohja jää vähäiseksi johtuen ruotsinkielisten määrästä ja että ruotsinkielisissä oppilaitoksissa opiskelee myös muita kuin ruotsinkielisiä.
- Vahvoille koulutuksen järjestäjille, kuten isoille kaupungeille, tulee myöntää oma järjestämislupa kummallekin opetuskielille tai yhteinen järjestämislupa, joka sisältää oikeuden järjestää koulutusta kummallakin kielellä.
- Jos järjestämislupia tullaan myöntämään erikseen ammatilliseen peruskoulutukseen ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen, tulee järjestämislupien olla sellaisia, että ne mahdollistavat joustavan koulutuksen järjestämisen koulutusmuodosta riippumatta.
- Lainsäädännön ja järjestämislupien tulee jatkossakin edistää oppisopimuskoulutusta monimuotoisena, myös nuorten ammatillisen koulutuksen järjestämismuotona.

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

5.11.2014

- Kaiken kaikkiaan järjestämislupien tulee mahdollistaa riittävä päätösvalta koulutuksen järjestäjillä järjestää koulutusta alueen tarpeista käsin. Kunnat rahoittavat toisen asteen koulutuksesta 58,11 %. Jos huomioidaan ammattikorkeakoulujen valtionosuusuudistuksen kautta tuleva kuntarahoituksen lisäosuus, on kunnan osuus rahoituksesta noin 70 %. Tiukka valtiovallan ohjaus ei johda parhaaseen lopputuloksen tavoitteiden toteutumisen kannalta.